

ACCENTUACIÓ

Totes les paraules, segons el nombre de síl·labes, es poden classificar en:

- Monosíl·labes: amb una sola síl·laba (*pa, mar, cos pont...*).
- Polisíl·labes: amb més d'una síl·laba (*casa, banyera, matèria...*).

Generalment, les paraules monosíl·labes no s'accentuen (a excepció de les paraules que porten accent diacrític, les quals veurem més endavant).

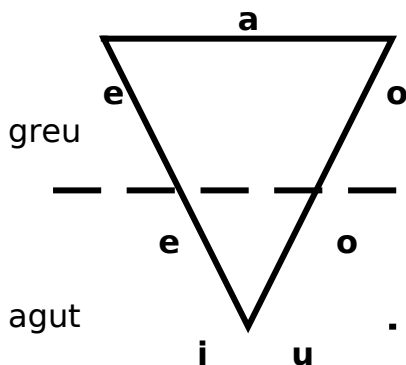
Les paraules polisíl·labes, per contra, sempre tenen una síl·laba que es pronuncia amb una major intensitat de veu (amb un to més alt i més llarga durada). Aquesta síl·laba és anomenada síl·laba tònica. La resta de síl·labes, en canvi, són pronunciades amb menor intensitat, un to més baix i menor durada: són les síl·labes àtones.

Atenent a la situació de la síl·laba tònica, les paraules polisíl·labes es classifiquen en:

- AGUDES: la síl·laba tònica és l'última (*present, cantar, cançó...*).
- PLANES: la síl·laba tònica és la penúltima (*llapis, ploma, oroneta...*).
- ESDRÚIXOLES: la síl·laba tònica és l'antepenúltima: (*càlida, glòria, València...*).

NORMES D'ACCENTUACIÓ:

Recordem el triangle vocàlic valencià:

OBERTES

(porten sempre accent obert o

ex: germà, això, dèbil)

TANCADES

(porten sempre accent tancat o

ex: jardí, cançó, café, comú)

- Les paraules **agudes** s'accentuen quan acaben en: a, e, i, o, u, as, es, is, os, us, en, in; però **no s'accentuen si acaben en diftong.**
ex: Baló, xampú, avui, parlareu...
- Les paraules **planes** s'accentuen quan no acaben en: a, e, i, o, u, as, es, is, os, us, en, in; però **sí s'accentuen si acaben en diftong.**
ex: líquid, únic, dòcil, plàtan, parlàreu...
- Les paraules **esdrúixoles** s'accentuen **sempre.**

ex: església, fórmula, música...

LA DIÈRESI

La dièresi és un signe de puntuació (¨) que pot anar sobre a “i” o sobre la “u” per a realitzar diverses funcions:

1. Indica que cal pronunciar la “u” en els grups **qüe, qüi, güe, güi**.
ex: freqüent, aqüífer, següent, lingüista.
2. Indica que una “i” o una “u” no forma diftong (perquè són fortes), sempre i quan no es pugui accentuar.
ex: país > països; Lluís > Luïsa; peüc; raïm; cocaïna; veí > veïna; llaüt; diürn...
3. Indica que una “i” enmig de dues vocals va sola (actua com a vocal per ella mateixa i no forma diftong).
ex: coïa, obeïen, traduïa, concloïen...
4. Excepcions. Segons les regles generals de partició de paraules en síl·labes, no pot haver diftong i, per tant, no caldrà posar dièresi en els casos següents:
 - a. En les terminacions verbals d’infinitiu, gerundi, futur i condicional.
ex: conduir, conduint, conduirà, conduiria...
 - b. En les terminacions -isme, -ista, -us, um.
ex: europeïsta, altruïsmes, Màrius, harmòniem...
 - c. En el començament d’una paraula a la qual s’ha unit un prefix (intra-, re-, co-, contra-, anti-, pre-, auto-...)
ex: intrauterí, reincidir, coincidència, contraindicació, preinscripció, autoinjectable...

L’ACCENT DIACRÍTIC

A més de marcar la síl·laba tònica, l’accent gràfic té una altra funció: distingir paraules (generalment monosíl·labes) que s’escriuen igual, però que tenen un significat diferent. Ací teniu algunes de les paraules més habituals que es diferencien justament per la presència/absència d’accent diacrític:

MOTS AMB ACCENT
DIACRÍTIC

bé (de bona manera)
béns (fortuna)
bóta (recipient)
déu, déus, adéu (ser suprem)
dóna, dónes (verb donar)
és (verb ser)
fóra (verb ser)
mà (part final del braç)
més (quantitatiu)
mòlt/a/s/es (verb moldre)
món (planeta o creació)
móra, mores (fruit silvestre)
nét/a/s/es (relació familiar)
ós, óssos (mamífer plantígrad)

MOTS AMB ACCENT
DIACRÍTIC

pèl (cabell)
sà (contrari de malalt)
sé (verb saber)
sí (afirmatiu)
sóc (verb ser)
sòl (terra, pis)
són (verb ser)
té (verb tenir)
ús (acció d'usar)
véns, vénen (verb venir)

MOTS SENSE ACCENT
DIACRÍTIC

be (nom de lletra; borrego)
bens (ovelles)
bota (verb botar; calcer)
deu (número; verb deure)
dona (senyora)
es (pronom feble o reflexiu)
fora (contrari de dins)
ma (possessiu àton)
mes (part de l'any)
molt/a/s/es (quantitatiu)
mon (possessiu)
mora, mores (dona àrab)
net/a/s/es (contrari de brut)
os, ossos (part de l'esquelet)

MOTS SENSE ACCENT
DIACRÍTIC

pel (contracció per+el)
sa (possessiu)
se (pronom feble)
si (condicional; pit; nota musical)
soc (calcer de fusta)
sol (astre; sense companyia; nota musical)
son (possessiu, gana de dormir, acte de dormir)
te (pronom; nom de lletra; herba d'infusió)
us (pronom feble)
vens, venen (verb vendre)

EXERCICIS

1. Posa l'accent a les següents paraules:

Núria, historia, físic, pastis, ningú, estatua, matemàtiques, rèptil, platan, pàgina, pel·lícula, pneumàtic, príncep, textil, submarí, ràdio, química, canto, coixí.

2. Accentua aquest text:

Aquella veu ens arribava nítida, molt a prop nostre, i el jove va fer signes que ens agruparem mes, que intentarem d'ocupar el mínim volum possible. Miqueleta s'acosta a mi, i el meu braç, ben involuntàriament i inevitable, fregava el cos de la xica.

Quan el nostre amagatall s'il·lumina, tots ens vam aguantar la respiració. Però, per sort, el raig de llum no ens va abastar, i uns instants després vam tornar a quedar a les fosques.

La veu autoritaria, segurament del cap de l'escamot, es va tornar a sentir terriblement proxima.

3. Fes una frase amb les paraules següents, en què es veja ben clar el significat:

és/es:

més/mes:

té/te:

mà/ma:

vénen/venen:

ús/us:

dóna/dona:

són/son:

4. Posa l'accent a aquestes frases:

- La crisi economica afecta el camping
- Prego popular: contra l'austeritat, imaginacio.
- La nit del correfoc, el centre hospitalari tindra un servei d'urgencia d'oftalmologia.
- Aquest hivern es podra anar al poble per un camí asfaltat.
- Nova polemica en la sanitat britanica.
- Gran violencia en un temporal a Asturias.
- Sollana esdeve plato de cinema uns quants dies.
- L'illa de la fabrica nova, un espai pendent de solucio.
- El servei d'informacio obrira les portes la setmana vinent amb una nova fesomia.
- Conservatori d'Arts i Oficis obrin un periode d'inscripcio.

5. Posa l'accent i les dièresis a aquestes frases:

- La meua veina Maria ha vingut des d'Alcasser amb els seus amics Lluís i Nuria.
- El capita del vaixell digue que aquell aparell de radio no era util.
- El camio d'aquell frances anava carregat de mobles de vimet d'Asia.
- Els meus nebots son uns fenomens: aproven els examens del curs i suspenen l'examen de conduir.
- Bernabe i Antonia van visitar la platja de Benidorm, on van pujar a un tobogan maritim.
- El concert es va fer al jardí amb un violí, una viola i un oboe, que ens van alegrar amb la seua musica.
- Dema li dire al meu germa que duga un cabas ple de canyes de bambu.
- He visitat moltes ciutats del mon, pero preferisc les europees: Dublin, Paris, Berlin, Moscou...
- Com que tinc l'estomac una miqueta delicat, m'haure de prendre unes pindoles per prescripcio medica.
- A sota del sol de l'esglesia han trobat unes amfores plenes de monedes, autentica sintesi de la historia de la ciutat de Liria.

6. Posa l'accent o dièresi en les paraules que calga:

Era prou dolent tenir la propia germana, i damunt dos anys mes jove, en el mateix curs, pero que li passara continuament la ma per la cara en els estudis era el mes intolerable. No era que ell fora curt. Ningu ho sabia millor que ell mateix que allo no era cert. Pero d'una manera o altra, no sabia ben be com, sempre tenia el cap ficat en altres coses.

I llavors vaig veure clarament una ombra, d'una alçaria i un embalum considerables, que s'amagava una altra vegada en un dels entrants que feia la paret d'aquell tunel natural.

-Has vist, Raimon?

-Si. Es molt estrany. Si el que hem vist es un animal, nomes pot ser l'ossa. No se com pot haver estranyat aquesta expressio.

-Es perillosa?

-En aquest cas, si, ja que no pot fugir perque l'aigua li barra el pas, i un animal acorralat es sempre perillos, perque no li queda cap mes solucio que lluitar per poder salvar-se. Es clar que potser no es un animal... - vaig dir pensant en les petjades del tunel del prat.

-Que podria ser, si no? -va dir Miqueleta, agafant-me per la ma temorosa.

-Una persona.

Ara, el que mes mal li sap es la perdua de la seua fidelissima maquina. Altres vegades tambe li havia anat d'un pel, pero sempre algu havia pogut apedaçar aquell estrambotic automobil i l'andromina havia tornat a correr. La historia del cotxe el conduia a les primeres escenes de la infancia, alla on la memoria semblava parar-se.

I entre tots els records, la figura de l'avia envoltada pels nets que traïen, amb la consegüent cridoria, l'aparicio del cotxe al fons del camí del jardí.

Despres, l'excursio al moli i l'expedicio a la vinya del pobre hortola. Alla, amb l'oida parada per no ser sorpres, l'assalt a un raim massa verd i a uns datils massa madurs que li produïen l'única sensacio un poc magica d'aquell dia ja tan llunya.

7. Completa amb la paraula adequada:

- _____ diu que demà vindran.
- No _____ el que em pensava. **(és/es)**
- Si trobes la meua _____, ompli-me-la de vi.
- La sola de la _____ se m'ha foradat. **(bóta/bota)**
- Posa-me-n'hi un pèl _____.
- El _____ entrant començaran les vacances. **(més/mes)**
- Quan vaig arribar al molí, ja havien _____ la meitat del gra.
- Van cridar _____, però no va passar res. **(mòlt/molt)**
- Un dia em presentarà els seus _____.
- Fes el favor de deixar els gots més _____. **(néts/nets)**
- Hauran d'alçar el _____ d'aquest corredor.
- Em vaig trobar molt _____. **(sòl/sol)**
- No _____ entendre mai: no déieu que us n'anàveu?
- Quin _____ vols fer d'aquesta informació? **(ús/us)**

- Si han dit que ja _____, esperem-los.
- M'han assegurat que cada dia ho _____ tot. **(vénen/venen)**
- No tots els _____ del ramat pertanyen al mateix amo.
- Tothom diu que posseeix molt _____ immobles. **(béns/bens)**
- Els _____ quinze € del dinar d'ahir.
- Els romans adoraven diversos _____. **(déus/deus)**
- Si avui et porten les pastilles, demà els les _____.
- M'han dit que les _____ són al cinema. **(dónes/dones)**
- Veure aquesta pel·lícula em fa tindre _____.
- Si _____ les xiquetes, crida-les. **(són/son)**
- Li agradaria canviar el _____.
- No heu vist _____ germà? **(món/mon)**
- No pot treballar perquè té desgast d'_____.
- Han canviat de gàbia els _____ del parc. **(óssos/ossos)**
- No poses la _____ al costat de la serra, que et podries tallar.
- A _____ mare no li va agradar gens la pel·lícula. **(mà/ma)**
- Tasta aquestes _____, que són dolcíssimes.
- A la casa hi viu un grup d'immigrants amb dues senyores marroquines, és a dir, _____. **(móres/mores)**

8. Posa acent o dièresi en les paraules d'aquestes frases:

- La seua exposicio va resultar intraduible.
- Les diferents llengües han influït de manera diversa sobre els països europeus.
- Conduïen tan de pressa que no van veure el camió.
- No se quina es la qüestió ni tampoc les seues conseqüències.
- Lluïsa va demanar el torn següent.
- Han fet la segona reimpressió del llibre de lingüística.
- Als alumnes de diürn els han reduït les hores de descans.
- No t'amoïnes per la seua espontaneïtat.
- No et poden dur cap ensaimada d'Eivissa.
- T'han demostrat el seu agraïment.
- el meu cosí Raul conduïa amb molta espontaneïtat.
- Ni la cafeïna ni la teïna no tenen cap pressa.
- Mai t'agraïré prou que ens hages regalat un cabas amb un raim tan boníssim.
- Mentre cloïa l'acte, la perfida política ho criticava tot.
- En agraïment a la seua contribució a les despeses li han construït una estatuïa de record.
- Les raons eloqüents de la teua veïna no van aconseguir esclarir la següent ambigüïtat.
- El globus terraquí que va comprar Agnes era d'infima qualitat.
- Tot i que es un lingüista molt famós, no va saber argüir com calia en aquella ocasió.
- Em posi els pantalons ràpidament
- si jugara a les cartes perdria tots els diners.
- Maria es confon d'autovia quan condueix l'autobus de la companyia.
- La televisió i la ràdio son dos mitjans de comunicació.

- Els anys seixanta del segle XX formen la decada prodigiosa.
- El Montgo es un dels paratges protegits que hi ha al nostre pais.
- Ens digue adeu en acomiadar-se de nosaltres i del seu germa.
- Aquest estiu he llegit deneu titols.
- Ahir tornarem de Paris amb el nostre cosi valencia.
- Hemingway comença a escriure Fiesta a la ciutat de valencia.
- El lleo i l'hipopotam del zoologic de valencia no tenen paciència ni prudència.
- La historia d'aquest pais es molt interessant.
- La perdua de la memoria es una malaltia tipica dels ancians.
- Aço es el menu: arros caldos, sepia amb creilles, platan i cafe.
- No se si l'avia vindra dema o despus-dema.
- Isaies pati les conseqüències de la cafeina.
- Algunes qüestions de linguística son intraduïbles.
- Mentre es coïen les creilles he fet un peuc per a Raul.
- Conegui d'oida la ubicitat de l'aqueducte.
- L'egoisme del veïnat feia que els veïns es miraren de reüll.
- Ahir la neu aïlla la traidora a les muntanyes suïsses.
- Els proveïdors del raim venen amb molta freqüència.
- El bilinguisme es habitual en la majoria dels països del mon.
- Lluís no influïra en la decisió de Luisa.
- Saul es el posseïdor del paraiguaer que te dibuïxos de pingüins.

9. Corregeix aquest text:

La festa es profana, pero tambe esta present la religio. Deu es el personatge principal a qui es deu veneracio. Els jovers s'agafen de la ma, mentre els homens i les dones mes majors venen del centre de la poblacio acompanyats de la banda de musica. Una dona fa de mora. La colla dona les mores que despres venen als de fora.

Aquest mes em donara mes diners perque venen les vacances. vindran amb nosaltres el net i la neta. No hi ha res com un bon res per a un bon religio que va amb mon pare pel mon.

10. Completa amb accent o dièresi:
 certamens, Ramon, cabas, increible, gimnastica, andromina, heroïna, posseïa, aquella, bruixola, hipopotam, terbola, contribuiria, formula, zoologic, ocorrer, diposit, venien, arros, Valencia, valencia, Madrid, entropa, certamen, debil, delinquencia.

11. Accentua correctament aquestes frases:

- He molt molt de cafe.
- Es veritat que es pensa les coses.
- Els deus indiquen que deus anar-te'n.
- Les mores menjaven mores.
- El va agafar pels pels.
- Al museu hi ha ossos d'ossos.
- El teu net ho ha vist net.
- Es Joan qui ha dit que es faça aixi.
- Els Manaments de la Llei de Deu son deu.
- Quan venen els xinesos, ens venen CD's il·legals.

- Els seus nets l'havien deixat tan net que només s'alimentava de mores.
- A l'os del zoologic li fan tant de mal les dents que s'ha quedat en els ossos.
- Heu fet un mal ús del llibre que us vaig regalar.
- El més que ve i donarem més diners.

12. Completa aquest text:

Després arribaren les capsas sense música, els paisatges lligats al record. Pel balcó obert entrava, a aquestes hores, un aire de primavera tardana, obtusa, en un ventall de coloraines, enrarit si el tocaves a distància; de prop, en canvi, sap a net, impudicament segur de la seua saviesa per a trobar l'espai just, l'obertura, el forat exacte en l'agulla es deixava caure languidament. Potser era això, l'aire: un punt de música en la gramola fosca de la tarda. I de sobte, es va aturar, l'home busca en les butxaques un paper escàs, arrugat (així, almenys, va sortir de la cavitat de pana), i va anotar en la brisa números i més números de telèfon. L'esdeveniment va tenir lloc lluny de les platges: si més no, l'esdeveniment que contaran els diaris a l'endemà va tenir lloc d'aquesta manera i amb els prolegomenes apuntats.